GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG VÀ HIỆU QUẢ GIẢNG DẠY HỌC PHẦN KỸ THUẬT BẮN SÚNG BỘ BINH TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM THỂ DỤC THỂ THAO HÀ NỘI

Dương Đăng Kiển
Khoa Giáo dục Quốc phòng An ninh - Trường Đại học Sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội

Tóm tắt: *Giáo dục Quốc phòng và An ninh đóng vai trò cốt lõi trong việc bồi đắp lòng yêu nước và trang bị kỹ năng quân sự cho sinh viên. Học phần Kỹ thuật bắn súng bộ binh là nội dung thực hành đặc thù, đòi hỏi sự kết hợp cao độ giữa thể lực, tâm lý và tư duy chiến thuật. Bài viết phân tích cơ sở lý luận và thực trạng công tác giảng dạy học phần này tại Trường Đại học Sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội. Trên cơ sở nhận diện những điểm nghẽn về phương pháp truyền thống, rào cản tâm lý của giảng viên và sự thiếu hụt hạ tầng công nghệ, nghiên cứu đề xuất hệ thống bốn giải pháp đồng bộ.*

Từ khoá: *Kỹ thuật bắn súng, năng lực số, trường bắn ảo, Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Trường Đại học Sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội.*

SOLUTIONS TO ENHANCE THE QUALITY AND EFFECTIVENESS OF TEACHING THE INFANTRY MARKSMANSHIP COURSE AT HANOI UNIVERSITY OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

Abstract: *National Defense and Security Education plays a pivotal role in fostering patriotism and equipping students with military skills. The Infantry Marksmanship course is a specialized practical module requiring a high level of integration between physical fitness, psychological stability, and tactical thinking. This article analyzes the theoretical basis and current state of instruction for this course at Hanoi University of Physical Education and Sports. Based on the identification of limitations in traditional methods, instructors' psychological barriers, and a lack of technological infrastructure, the study proposes a system of four synchronized solutions.*

Keywords*: Marksmanship techniques, digital competence, virtual shooting range, National Defense and Security Education, Hanoi University of Physical Education and Sports.*

Nhận bài: 08/06/2026 Phản biện: 08/07/2026 Duyệt đăng: 08/07/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Theo Trần Ngọc Thanh (2023), giáo dục quốc phòng và an ninh là vấn đề chiến lược, nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân, trực tiếp góp phần tăng cường tiềm lực quốc phòng bảo đảm cho đất nước có đủ khả năng bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền thống nhất toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc. Trong bối cảnh kỷ nguyên số hiện nay, thế giới đang trải qua những thay đổi sâu sắc, toàn diện; đặc biệt công nghệ số và trí tuệ nhân tạo đang tái định hình nền giáo dục trên phạm vi toàn cầu theo Nghị quyết số 71-NQ/TW của Bộ Chính trị (2025). Yêu cầu bứt phá trong đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao đòi hỏi giáo dục đại học, trong đó có giáo dục quốc phòng, không thể bảo thủ với những phương pháp truyền thụ một chiều.

Học phần "Kỹ thuật bắn súng bộ binh" là một trong những nội dung cốt lõi, mang tính thực hành chuyên sâu nhất của chương trình Giáo dục Quốc phòng và An ninh. Trần Ngọc Thanh (2023) nhấn mạnh việc dạy học theo định hướng phát triển toàn diện năng lực thực hiện không chỉ chú ý đến việc tích cực hoá người học về mặt trí tuệ mà còn chú ý rèn luyện cho họ những năng lực giải quyết các vấn đề gắn với thực tiễn, những tình huống nghề nghiệp. Đối với sinh viên sư phạm thể dục thể thao – những người mang đặc thù về tố chất vận động mạnh mẽ – việc tối ưu hóa phương pháp huấn luyện bắn súng càng mang ý nghĩa quan trọng để phát huy lợi thế thể chất của người học.

Trường Đại học Sư phạm Thể dục Thể thao (TDTT) Hà Nội đang trong lộ trình bứt phá mạnh mẽ để thực hiện Chiến lược phát triển giai đoạn 2020-2025, tầm nhìn 2030. Tuy nhiên, theo Nguyễn Minh Tư và cộng sự (2022), sự tác động của cách mạng công nghiệp 4.0 cũng như sự phát triển nhiệm vụ Nhà trường trong tình hình mới đã và đang đặt ra yêu cầu cao hơn trong việc nâng cao chất lượng. Thực tiễn giảng dạy học phần Kỹ thuật bắn súng bộ binh tại trường vẫn còn tồn tại khoảng cách giữa lý thuyết và thực hành, giữa phương pháp huấn luyện truyền thống và yêu cầu của "sư phạm số". Do đó, bài viết này đi sâu phân tích thực trạng và đề xuất các giải pháp khả thi, khoa học nhằm nâng cao chất lượng và hiệu quả giảng dạy học phần Kỹ thuật bắn súng bộ binh tại Trường Đại học Sư phạm TDTT Hà Nội, đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục theo tinh thần của Đảng.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý luận về giảng dạy học phần Kỹ thuật bắn súng bộ binh trong kỷ nguyên số

2.1.1. Bản chất và đặc thù của học phần Kỹ thuật bắn súng bộ binh

Học phần Kỹ thuật bắn súng bộ binh (chủ yếu là súng tiểu liên AK) là nền tảng của kỹ năng chiến đấu cá nhân. Về mặt sư phạm học, đây là quá trình hình thành kỹ xảo vận động phức tạp. Người học không chỉ cần nắm vững kiến thức lý thuyết về cấu tạo, tính năng, nguyên lý chuyển động của vũ khí, mà còn phải thiết lập được "phản xạ có điều kiện" thông qua sự phối hợp đồng bộ giữa các cơ quan cảm giác (mắt ngắm) và cơ quan vận động (tay giữ súng, ngón tay bóp cò), cùng sự điều tiết nhịp thở và trạng thái tâm lý tĩnh tại.

Như Trần Ngọc Thanh (2023) đã chỉ rõ, đặc điểm của giáo dục quốc phòng và an ninh là kết hợp lí thuyết với thực hành, là môn học đặc thù nên có lí thuyết và có thực hành, vừa giáo dục chính trị tư tưởng, vừa rèn luyện phẩm chất đạo đức, ý chí, tinh thần kỉ luật và huấn luyện kỹ thuật quân sự. Khác với các môn khoa học cơ bản, sự sai lệch trong kỹ thuật bắn súng dù chỉ là 1 milimet ở khe ngắm cũng dẫn đến kết quả sai lệch hàng mét trên bia. Do đó, quá trình giảng dạy đòi hỏi sự trực quan sinh động cao độ, sự lặp đi lặp lại có ý thức và sự phản hồi liên tục từ phía giảng viên để điều chỉnh sai sót cho sinh viên.

2.1.2. Yêu cầu chuyển đổi từ phương pháp huấn luyện truyền thống sang "Sư phạm số"

Trước tác động của Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, phương pháp huấn luyện truyền thống đã bộc lộ nhiều điểm hạn chế. "Sư phạm số" xuất hiện như một hướng đi tất yếu, được hiểu là cách tiếp cận giáo dục dựa trên việc tích hợp công nghệ số vào quá trình dạy học nhằm đổi mới phương pháp, hình thức tổ chức và đánh giá. Trong quân sự, theo Trịnh Xuân Việt (2023), việc ứng dụng công nghệ mô phỏng, ứng dụng "trường bắn ảo" giúp khắc phục tình trạng học "khan", giảng "chay", khắc phục nhược điểm của phương pháp huấn luyện truyền thống, nhất là đối với các nhà trường khó khăn về thao trường, bãi tập.

2.2. Thực trạng giảng dạy học phần Kỹ thuật bắn súng bộ binh tại Trường Đại học Sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội

2.2.1. Những kết quả đạt được

Đội ngũ giảng viên của Trường Đại học Sư phạm TDTT Hà Nội ngày một nâng cao về số lượng và năng lực chuyên môn. Theo Nguyễn Minh Tư và cộng sự (2022), trình độ ngoại ngữ, tin học lý luận chính trị của giảng viên không ngừng được bồi dưỡng nâng cao, bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức ngày càng vững vàng.

Sinh viên của trường có lợi thế nền tảng về tố chất thể lực, sức bền và khả năng phối hợp vận động. Trong các giờ học thực hành bắn súng, sinh viên cơ bản nắm được cấu tạo của súng tiểu liên AK, thực hiện được các yếu lĩnh động tác và duy trì nghiêm kỷ luật thao trường.

2.2.2. Những hạn chế và điểm nghẽn cần tháo gỡ

Bên cạnh những mặt tích cực, việc giảng dạy học phần này vẫn đang đối diện với nhiều rào cản làm suy giảm hiệu quả đào tạo:

Thứ nhất, về phương pháp và hình thức tổ chức giảng dạy: Việc giảng dạy nội dung thực hành chủ yếu vẫn lạm dụng phương pháp trực quan truyền thống. Tình trạng dạy "khan", học "chay" diễn ra do hạn chế về thao trường và thiếu đạn thật. Sinh viên mất nhiều thời gian để tập ngắm bằng mắt thường mà không có công cụ công nghệ nào để kiểm chứng xem mắt sinh viên đã ngắm đúng hay chưa.

Thứ hai, về cơ sở vật chất và phương tiện kỹ thuật: Mặc dù nhà trường đã cố gắng trang bị, nhưng theo Hà Bình Minh (2024), việc sử dụng máy tập, máy ghi hình, máy đo đạc, thiết bị điện tử trong giảng dạy vẫn chưa được khai thác hiệu quả, một tỉ lệ lớn sinh viên và giảng viên đánh giá còn ở mức hạn chế. Sự thiếu hụt các hệ thống bia ngắm điện tử phản hồi mục tiêu và súng tập có tích hợp tia laser khiến quá trình học bắn thiếu đi tính chân thực.

Thứ ba, về năng lực số và tư duy đổi mới của đội ngũ giảng viên: Theo Nguyễn Minh Tư và cộng sự (2022), một bộ phận giảng viên có tư tưởng an phận, chậm đổi mới, ngại học tập, nghiên cứu. Nhiều giảng viên có thâm niên quen với thao trường đất nện, ngần ngại trong việc tiếp cận các phần mềm mô phỏng bắn súng, chưa khai thác triệt để hệ thống học liệu điện tử.

Thứ tư, về công tác kiểm tra, đánh giá: Hệ thống đánh giá vẫn nặng về cảm tính hoặc hình thức. Các phương pháp kiểm tra truyền thống như vấn đáp hay thực hành ngắm khan chưa mang lại hiệu quả lượng hoá bằng dữ liệu số.

2.3. Giải pháp nâng cao chất lượng và hiệu quả giảng dạy học phần Kỹ thuật bắn súng bộ binh

2.3.1. Đổi mới mạnh mẽ phương pháp giảng dạy thực hành theo định hướng "Sư phạm số" và ứng dụng công nghệ mô phỏng (Trường bắn ảo)

Trong bối cảnh chuyển đổi số, việc chuyển dịch sang "sư phạm số" là yêu cầu chiến lược quốc

gia. Nghị quyết số 71-NQ/TW của Bộ Chính trị (2025) nhấn mạnh: "xây dựng các nền tảng giáo dục thông minh, sách giáo khoa, giáo trình thông minh; đẩy mạnh ứng dụng khoa học công nghệ, trí tuệ nhân tạo trong đổi mới phương pháp dạy và học, kiểm tra, đánh giá". Đối với học phần Kỹ thuật bắn súng bộ binh, việc áp dụng lăng kính này càng trở nên cấp thiết để khắc phục những hạn chế của phương pháp truyền thống - nơi sinh viên chủ yếu tập ngắm khan, gây giảm hứng thú và khó lượng hóa kết quả.

Để tháo gỡ rào cản này, ứng dụng công nghệ mô phỏng là chìa khóa then chốt. Theo Trịnh Xuân Việt (2023), việc sử dụng vũ khí, trang bị kĩ thuật bằng công nghệ mô phỏng, ứng dụng "trường bắn ảo" là một giải pháp hữu hiệu để khắc phục tình trạng học "khan", giảng "chay", qua đó giải quyết được những nhược điểm của phương pháp huấn luyện cũ, đặc biệt là đối với các nhà trường đang gặp khó khăn về diện tích thao trường và bãi tập.

Trường Đại học Sư phạm TDTT Hà Nội cần tiên phong tích hợp công nghệ vào giảng dạy. Lộ trình huấn luyện cần đan xen không gian thực và số: sử dụng công nghệ 3D để trực quan hóa cấu tạo súng, kết hợp thực hành trên hệ thống bắn tập laser. Hệ thống "trường bắn ảo" này không chỉ tái hiện chân thực âm thanh, độ giật, mà còn tự động đo lường các thông số kỹ thuật như độ rung lắc nòng súng, nhịp thở và áp lực bóp cò. Nền tảng dữ liệu này giúp giảng viên chuyển từ đánh giá cảm tính sang phản hồi dựa trên số liệu chính xác, từ đó cá nhân hóa lộ trình rèn luyện và nâng cao toàn diện chất lượng học phần.

2.3.2. Phát triển toàn diện "Năng lực số" và tư duy nghiên cứu cho đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý

Chất lượng giáo dục trong kỷ nguyên số phụ thuộc mang tính quyết định vào vai trò của người thầy. Để hiện thực hóa mục tiêu này, Nguyễn Minh Tư và cộng sự (2022) nhấn mạnh cần làm thay đổi nhận thức sao cho mỗi giảng viên phải tự giác học tập thường xuyên, học suốt đời. Việc cập nhật kiến thức không chỉ dừng lại ở chuyên môn mà còn phải bao hàm cả năng lực khai thác các nền tảng trí tuệ nhân tạo và dữ liệu số.

Vì vậy, nhà trường cần xây dựng Khung năng lực số đặc thù, thiết kế riêng cho giảng viên bộ môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh. Khung năng lực này phải bao quát các kỹ năng thiết kế bài giảng điện tử, quản lý lớp học ảo và phân tích dữ liệu người học. Song song đó, nhà trường cần tạo cơ chế động lực thông qua chính sách cụ thể, gắn chặt hiệu quả ứng dụng công nghệ trong giảng dạy với các chỉ tiêu thi đua, khen thưởng và phát triển sự nghiệp của cán bộ.

Đặc biệt, tư duy nghiên cứu khoa học cần được khơi dậy thông qua việc khuyến khích các sáng kiến cải tiến kỹ thuật. Những mô hình thực tế như thiết bị ngắm bắn điện tử giá rẻ, do chính giảng viên tự chế tạo từ vật liệu sẵn có, cần được Hội đồng khoa học nhà trường thẩm định, nghiệm thu nghiêm túc để kịp thời nhân rộng, từ đó tối ưu hóa công tác huấn luyện thực hành tại các thao trường.

2.3.3. Tăng cường đầu tư hiện đại hóa cơ sở vật chất, mô hình học cụ và nền tảng học liệu điện tử

Để nâng cao chất lượng đào tạo, việc đầu tư cơ sở hạ tầng giáo dục là yếu tố nền tảng không thể tách rời. Hà Bình Minh (2024) khuyến nghị cần tăng cường trang bị thêm cơ sở vật chất, phương tiện kỹ thuật như mô hình, học cụ, các loại máy móc, sơ đồ, bàn cát có tính chất mô tả để tiến hành dạy học thực hành môn học đạt kết quả. Trong kỷ nguyên chuyển đổi số, quan điểm này cần được tiếp cận theo hướng tích hợp giữa công cụ truyền thống và công nghệ hiện đại.

Đối với học phần Kỹ thuật bắn súng, nhà trường cần tạo bước đột phá bằng việc ưu tiên ngân sách xây dựng phòng học "trường bắn ảo" đạt chuẩn. Không gian này cho phép người học rèn luyện kỹ năng trong điều kiện mô phỏng sát thực tế, giảm thiểu rủi ro và tiết kiệm chi phí đạn dược. Song song đó, việc số hóa toàn bộ hệ thống học liệu là yêu cầu cấp thiết; cần xây dựng một ngân hàng dữ liệu chuyên sâu bao gồm các video quay chậm phân tích chi tiết từng thao tác chuẩn, kết hợp với các đoạn phim đồ họa 3D mô tả tường tận nguyên lý đường đạn trong các môi trường khác nhau. Sự kết hợp giữa cơ sở vật chất hiện đại và kho học liệu điện tử đa phương tiện này sẽ tạo ra môi trường tương tác trực quan, giúp sinh viên nắm vững kỹ thuật một cách khoa học và chuyên nghiệp.

2.3.4. Đổi mới quy trình kiểm tra, đánh giá kết quả học tập dựa trên dữ liệu

Việc đổi mới kiểm tra, đánh giá là khâu đột phá để nâng cao chất lượng đào tạo thực chất. Hà Bình Minh (2024) đề xuất áp dụng quy trình kiểm tra, đánh giá rõ ràng như ra đề, chấm, công bố kết quả, lưu trữ và sử dụng kết quả. Để hiện thực hóa mục tiêu này trong bối cảnh số hóa, quy trình trên cần được chuẩn hóa thông qua các hệ thống quản lý học tập (LMS), giúp việc truy xuất và đối sánh kết quả diễn ra minh bạch, liên tục theo thời gian thực.

Bên cạnh đó, cần chú trọng phát huy tính chủ động của người học. Hà Bình Minh (2024) cũng khuyến khích việc đa dạng hóa phương pháp, trong đó cần sử dụng các hình thức kiểm tra, đánh giá mới như sinh viên đánh giá lẫn nhau, tự đánh giá. Việc kết hợp giữa đánh giá của giảng viên và đánh giá đồng đẳng không chỉ giúp sinh viên tự nhận diện ưu, nhược điểm của bản thân mà còn rèn luyện tư duy phản biện và trách nhiệm cá nhân trong quá trình rèn luyện.

Đặc biệt, đối với các nội dung thực hành kỹ thuật cao như bài kiểm tra kết thúc học phần, cần loại bỏ hoàn toàn các yếu tố cảm tính. Nhà trường cần mạnh dạn ứng dụng công nghệ, sử dụng hệ thống bia ngắm điện tử tự động chấm điểm để đảm bảo tính khách quan tuyệt đối. Dữ liệu từ hệ thống này không chỉ cung cấp kết quả điểm số chính xác đến từng mili-giây và tọa độ điểm chạm, mà còn giúp giảng viên lưu vết quá trình tiến bộ của sinh viên, tạo tiền đề cho những điều chỉnh sư phạm phù hợp nhất.

III. KẾT LUẬN

Nâng cao chất lượng giảng dạy học phần Kỹ thuật bắn súng bộ binh tại Trường Đại học Sư phạm TDTT Hà Nội không chỉ là yêu cầu cấp thiết về mặt chuyên môn sư phạm, mà còn góp phần tăng cường tiềm lực quốc phòng và đào tạo thế hệ trẻ có trách nhiệm. Trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và tinh thần kiến tạo phát triển của Đảng, phương pháp huấn luyện truyền thống cần được nâng cấp toàn diện bằng tư duy "Sư phạm số".

Thông qua việc triển khai đồng bộ bốn giải pháp: Ứng dụng công nghệ trường bắn ảo; Phát triển năng lực số cho giảng viên; Đầu tư hệ thống học cụ thông minh; Đổi mới phương thức kiểm tra đánh giá khách quan Trường Đại học Sư phạm TDTT Hà Nội hoàn toàn có cơ sở để tạo ra bước đột phá về chất lượng đào tạo. Các giải pháp này đáp ứng xuất sắc tầm nhìn chiến lược của Bộ Chính trị (2025) về việc đẩy mạnh ứng dụng khoa học công nghệ, trí tuệ nhân tạo trong đổi mới phương pháp dạy và học, kiểm tra, đánh giá, góp phần đào tạo nên thế hệ giáo viên thể chất kiêm giáo viên giáo dục quốc phòng toàn diện, sẵn sàng xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong kỷ nguyên mới vươn mình của dân tộc.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bộ Chính trị (Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam). (2025, ngày 22 tháng 8). Nghị quyết số 71-NQ/TW về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo.

Hà Bình Minh. (2024). Một số biện pháp nâng cao chất lượng dạy học thực hành môn học Giáo dục Quốc phòng và An ninh tại Trường Đại học Hồng Đức. Tạp chí Khoa học Trường Đại học Hồng Đức, (68), 1-9.

Nguyễn Minh Tư, Trần Thị Thanh Huyền, & Lưu Thị Hải Yến. (2022). Thực trạng và giải pháp phát triển đội ngũ giảng viên Trường Đại học Sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội. Tạp chí Khoa học Giáo dục thể chất và Thể thao trường học, (02), 1-7.

Trần Ngọc Thanh. (2023). Nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng và an ninh cho học sinh, sinh viên hiện nay. Tạp chí Giáo dục, 23(số đặc biệt 2), 26-29.

Trịnh Xuân Việt. (2023). Đổi mới công tác giáo dục quốc phòng và an ninh trong điều kiện Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đáp ứng yêu cầu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Tạp chí Giáo dục, 23(số đặc biệt 2), 113-118.